

**Skupština Crne Gore
Parlamentarni institut
Istraživački centar**

Istraživački rad:

**Zakonodavni tretman upotrebe kanabisa u medicinske svrhe u
državama članicama Evropske unije**

Podgorica, decembar 2016. godine

Broj: 08/2016

Klas. br: 00-52-4/16-

Datum: decembar 2016. godine

Pripremio: Istraživački centar – Parlamentarni institut

** Stavovi izrečeni u tekstu ne predstavljaju zvaničan stav Skupštine Crne Gore.*

*** Svi pojmovi upotrijebljeni u istraživačkom radu u muškom gramatičkom rodu obuhvataju muški i ženski rod lica na koja se odnose.*

Sadržaj

UVOD.....	4
GLAVNI NALAZI	5
Austrija.....	6
Belgija.....	6
Bugarska.....	7
Češka.....	7
Danska.....	8
Estonija	8
Finska	8
Francuska.....	9
Grčka.....	9
Holandija	10
Hrvatska	10
Italija.....	10
Irska	11
Kipar	11
Letonija	12
Litvanija.....	12
Luksemburg	13
Mađarska.....	13
Njemačka.....	13
Poljska	15
Portugal	15
Rumunija.....	15
Slovačka	16
Slovenija	16
Španija.....	17
Švedska	17
Ujedinjeno Kraljevstvo.....	17
IZVORI INFORMACIJA.....	19

UVOD

Kanabis (lat. *cannabis*) je ime za rod zeljastih biljaka koji potiče iz oblasti Centralne Azije i Indijskog poluostrva, čiji je osnovni psihoaktivni sastojak tetrahidrokanabinol (THC). Uprkos činjenici da ima svoju primjenu kako u industriji tako i u medicini, upravo zbog svog psihoaktivnog svojstva kanabis je u većini svjetskih zemalja na listi zabranjenih supstanci, te je shodno tome njegovo uzgajanje i korišćenje zakonski kažnjivo. Prema podacima navedenim u Svjetskom izvještaju o drogama za 2016. godinu¹, izrađenom od strane Kancelarije UN za drogu i kriminal (*United Nations Office for Drugs and Crime - UNODC*), kanabis predstavlja vodeću ilegalnu supstancu na svijetu što se tiče gajenja, proizvodnje, preprodaje i broja korisnika. Ipak, izvještaj navodi kako je, tokom prethodne četiri godine, upotreba kanabisa u rekreativne svrhe legalizovana u Urugvaju i u Sjedinjenim Američkim Državama, tačnije u saveznm državama Aljaska, Kalifornija, Kolorado, Masačusets, Mejn, Oregon i Vašington. Kada su u pitanju evropske države, rekreativna upotreba kanabisa legalna je u Holandiji i Španiji, dok je određeni broj zemalja dekriminalizovao njegovu upotrebu.

Za razliku od rekreativne upotrebe kanabisa, njegovo korišćenje u medicinske svrhe predmet je različitog zakonskog tretmana, te je dozvoljeno u znatno većem broju država. Određeni derivati i sintetički preparati koji se dobijaju od ove biljke (tj. kanabinoidi) koriste se za liječenje određenog broja medicinskih simptoma, poput mučnine i povraćanja prouzrokovanih hemoterapijom kod pacijenata s kancerom, kao i stimulisanja apetita u okviru tretmana anoreksije i gubitka težine kod pacijenata sa AIDS-om. Ipak, upotreba kanabisa i njegovih derivata najčešća je u sklopu terapija za olakšavanje bolova i mišićnih grčeva, naročito onih izazvanim multiplom sklerozom, u okviru kojih je njegova djelotvornost potvrđena određenim brojem medicinskih studija.²³

U Crnoj Gori kanabis se smatra zabranjenom supstancom, te su stoga njegovo posjedovanje, proizvodnja i distribucija nezakoniti. Izuzetno, Zakonom o određivanju organa za vršenje određenih poslova u oblasti proizvodnje i prometa opojnih droga (*Službeni list Crne Gore* br. 7/81) navodi kako je državni organ uprave nadležan za poslove zdravstva zadužen za davanje odobrenja organizacijama koje su registrovane za proizvodnju, uvoz i izvoz opojnih droga, kao i odobrenja organizacijama koje se bave naučno-istraživačkim radom da mogu „u naučne svrhe proizvoditi opijum zarezivanjem čaura maka, gajiti koka-biljku i proizvoditi pripravke sa psihoaktivnim djelovanjem iz biljke kanabis“. Uzgoj konoplje, odnosno kanabisa koji sadrži najviše do 0,2% psihoaktivne supstance, tetrahidrokanabinola (THC), u suvoj materiji biljke, u Crnoj Gori dozvoljen je isključivo u prehrambene i industrijske svrhe. Ova oblast regulisana je Pravilnikom o sadržaju zahtjeva i dozvole za gajenje maka i konoplje (*Službeni list Crne Gore* br. 27/14), u kome se navode oblik i sadržaj zahtjeva, kao i obrazac i sadržaj dozvole za gajenje konoplje u navedene svrhe.

U nastavku rada biće predstavljene zakonodavne odredbe kojima se reguliše pravni status medicinskog kanabisa u državama članicama Evropske unije, kao i način njegove distribucije i upotrebe u praksi.

¹ UNODC *World Drug Report 2016*, https://www.unodc.org/doc/wdr2016/WORLD_DRUG_REPORT_2016_web.pdf (pristupljeno 13.12.2016)

² Grant *et al.* Medical Marijuana: Clearing Away the Smoke, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3358713/> (pristupljeno 26.12.2016)

³ Borgelt *et al.* The Pharmacologic and Clinical Effects of Medical Cannabis <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/phar.1187/full> (pristupljeno 22.12.2016)

GLAVNI NALAZI

Kada se analizira zakonodavni tretman medicinskog kanabisa u državama članicama Evropske unije⁴, uviđa se raznolikost zakonodavnih rješenja iz ove oblasti u pojedinačnim nacionalnim pravnim sistemima. Kada je u pitanju dostupnost medicinskog kanabisa u bilo kom obliku, od ukupno 27 evropskih država obuhvaćenih ovim istraživanjem, njih 19 dozvoljava određeni stepen legalne upotrebe farmaceutskih proizvoda na bazi ove biljke (Austrija, Belgija, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Holandija, Hrvatska, Italija, Irska, Njemačka, Poljska, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo). Sa druge strane, preostalih osim država (Bugarska, Grčka, Kipar, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Mađarska i Portugal) kanabis tretira kao ilegalnu supstancu, čije je posjedovanje, uzgajanje i distribuiranje u potpunosti zabranjeno zakonom, te je samim tim zabranjena i njegova upotreba u medicini.

Važno je naglasiti kako u državama koje dozvoljavaju legalnu upotrebu lijekova na bazi kanabisa za liječenje određenih medicinskih stanja postoje jasni i detaljni propisi koji se tiču uzgajanja kanabisa, pripreme medicinskih proizvoda i farmaceutskih smješa, njihovog uvoza i izvoza, kao i prepisivanja pacijentima od strane ljekara ili farmaceuta. Legalizacija medicinskog kanabisa ne podrazumijeva izdavanje same biljke na recept, već prepisivanje gotovih farmaceutskih proizvoda koji sadrže ekstrakt ove biljke, ili, u nekim slučajevima, individualno pripremanih farmaceutskih smješa na bazi kanabisa. Određeni broj država, poput npr. Danske i Belgije, ne dozvoljava upotrebu pomenutih smješa, već isključivo licenciranih gotovih proizvoda, poput oralnih sprejeva.

Takođe, u proteklih nekoliko godina primjetan je trend legalizacije medicinske upotrebe kanabisa, odnosno farmaceutskih proizvoda na bazi ove biljke u državama članicama EU, s obzirom da je jedan broj država u tom periodu odobrio njihovo legalno korišćenje, dok nije zabilježen nijedan slučaj zabrane. U određenom broju zemalja koje trenutno zakonom zabranjuju upotrebu kanabisa u medicini u toku su javne ili parlamentarne rasprave u vezi s ovim pitanjem. Tako je na Kipru predlog zakona o legalizaciji ove supstance trenutno u proceduri, dok se debata o tom pitanju vodila i u parlamentima Luksemburga i Mađarske.

Za potrebe prikupljanja neophodnih informacija prvenstveno su korišćeni upitnici i odgovori postavljeni na internet stranicama Evropskog centra za parlamentarno istraživanje i dokumentaciju (ECPRD)⁵, dok su dopunski izvor informacija predstavljali relevantni pravni akti pojedinačnih država. U nastavku rada biće predstavljena pojedinačna nacionalna zakonodavna rješenja u vezi sa pravnim statusom medicinskog kanabisa u državama članicama Evropske unije obuhvaćenim ovim istraživanjem.

⁴ Ovim radom obuhvaćeno je 27 država članica Evropske unije, sa izuzetkom Malte.

⁵ Podaci navedeni u odgovorima na ECPRD upitnike ne predstavljaju zvanične stavove parlamenata.

Austrija

Austrijsko zakonodavstvo ne dozvoljava upotrebu same biljke kanabisa u medicinske svrhe. Međutim, ljekari u ovoj državi imaju mogućnost legalnog prepisivanja sintetičkog proizvoda „delta-9-tetrahidrokanabinol“ (supstanca navedena u Aneksu II Konvencije o psihotropnim supstancama), koji se na osnovu ljekarskog recepta priprema u apotekama.

Počev od 2012. godine, doktori mogu prepisati pripremu ekstrakata kanabisa koji su autorizovani kao farmaceutski proizvodi od strane Federalne kancelarije za bezbjednost u zdravstvu, i Austrijske agencije za lijekove i medicinska sredstva. Trenutno, jedini odobreni lijek na bazi kanabisa u Austriji je *Sativex*, oralni sprej namijenjen liječenju spastičke paralize mišića.

Takođe, od 15. septembra 2015. godine, ljekarima je odobreno prepisivanje „delta-9-tetrahidrokanabinola“ izolovanog od potentnih ekstrakata kanabisa, čistoće preko 95%. Regulativa donesena 2008. godine u okviru Zakona o opojnim supstancama dozvoljava uzgajanje visoko potentnog kanabisa za potrebe farmaceutskog istraživanja i proizvodnju lijekova u skladu sa sigurnosnim mjerama koje određuje Austrijska agencija za zdravstvo i bezbjednost hrane koja djeluje u okviru Ministarstva zdravlja. Uzgoj kanabisa, kojim se dobija „prirodni D-9-tetrahidrokanabinol“ dostupan u apotekama, u nadležnosti je Agencije, koja tu aktivnost vrši u ime proizvođača fitofarmaceutskih proizvoda. Svaki recept kojim se prepisuje upotreba ovog proizvoda mora biti zasnovan na naučnim dokazima i medicinskoj praksi. Najčešća medicinska stanja za koja se ovaj lijek prepisuje uključuju: grčeve (spastičnost) kod pacijenata s paralizom, simptome multiple skleroze i drugih nervnih poremećaja, olakšavanje nepodnošljivih bolova, kao i gubitka apetita, mučnine i povraćanja kod pacijenata sa kancerom.

Upotreba nabilona (*nabilone*), u potpunosti sintetički proizvedenog kanabinoida sličnog tetrahidrokanabinolu (THC), nije regulisana Zakonom o opojnim supstancama. Supstance koje sadrže nabilon koriste se u tretmanima anoreksije i kaheksije kod pacijenata oboljelih od AIDS-a, kao i za liječenje mučnine i povraćanja prouzrokovanih hemoterapijom i zračenjem u sklopu terapije za liječenje kancera, ali trenutno nijesu dostupne na austrijskom tržištu.⁶

Belgija

U Belgiji je upotreba kanabisa u medicinske svrhe legalna. Kraljevskim dekretom od 4. jula 2001. apotekama je dozvoljena distribucija lijekova koji sadrže THC za liječenje većeg broja bolesti (mučnina i druga stanja prouzrokovana hemoterapijom i zračenjem, glaukom, multipla skleroza, AIDS i hronični bol), ali samo u slučajevima kada su ti lijekovi prepisani od strane specijalizovanog ljekara povezanog s univerzitetskom bolnicom koja vrši klinička istraživanja, ili su prepisani za hronične bolove od strane licenciranih Multidisciplinarnih centara za bol (*Multidisciplinary Pain Centers*).

Kraljevski dekret od 4. jula 2001. poništen je novim kraljevskim dekretom od 11. juna 2015. godine, kojim se indirektno dozvoljava apotekama prodaja lijekova koji sadrže THC na recept ljekara opšte prakse. Ovim dekretom izričito se zabranjuje izrada farmaceutskih smješa koje sadrže kanabis.

Medicinska stanja za koje se lijekovi koji sadrže kanabis mogu prepisivati nijesu zakonski regulisana, ali ti lijekovi moraju biti propisno licencirani. Trenutno je jedini takav lijek u Belgiji *Sativex*, oralni sprej prvenstveno namijenjen liječenju mišićnih grčeva kod pacijenata s multiplom

⁶ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

sklerozom, koji je licenciran od avgusta 2012. godine. Krajem 2015. godine potpisan je sporazum kojim se Nacionalni institut za zdravstveno i invalidsko osiguranje obavezao na refundiranje troškova pacijentima koji koriste ovaj lijek.⁷

Bugarska

U Bugarskoj je upotreba kanabisa u bilo kom obliku u medicinske svrhe izričito zabranjena. U ovoj zemlji upotreba kanabisa regulisana je Zakonom o opojnim supstancama i prekursora, kao i Uredbom o klasifikaciji biljaka i opojnih supstanci, koja je stupila na snagu 10. novembra 2011. godine. Ovom uredbom kanabis je svrstan na Listu I, na kojoj se nalaze supstance koje se smatraju visoko rizičnim za javno zdravlje zbog štetnih efekata njihove zloupotrebe, te je stoga njihova upotreba zabranjena u ljudskoj i veterinarskoj medicini.

U skladu sa članom 30 Zakona o opojnim supstancama i prekursora, „zabranjeni su proizvodnja, prerada, trgovina, skladištenje, uvoz, izvoz, tranzit, prenos, transport, nuđenje, nabavljanje, korišćenje i posjedovanje biljaka, opojnih supstanci i njihovih derivata“ nabrojanih na gorepomenutoj listi.⁸

Češka

Češka Republika dozvoljava legalnu upotrebu kanabisa i njegovih derivata u medicinske svrhe. Dozvole neophodne za uzgoj kanabisa predviđene su Zakonom br. 167/1998 o supstancama koje izazivaju zavisnost. Ovim zakonom propisuje se niz uslova neophodnih za dobijanje pomenutih dozvola, kao i pravila za postupanje sa ovim supstancama tokom procesa proizvodnje. Na primjer, navodi se kako kanabis u medicinske svrhe može uzgajati isključivo pravno lice ili pojedinac povezan s pravnim licem koje je prethodno pribavilo dozvolu za tu aktivnost od Državnog instituta za kontrolu lijekova, kao i odobrenje za rukovanje supstancama i preparatima koji izazivaju zavisnost.⁹

Zakon br. 378/2007 o lijekovima reguliše izdavanje recepata za medicinski kanabis, kao i njegovu distribuciju i upotrebu, te implementaciju sekundarnog zakonodavstva u ovoj oblasti. Pomenuto sekundarno zakonodavstvo se u prvom redu odnosi na Dekret br. 236/2015, kojim se navode konkretni uslovi za prepisivanje, pripremanje, distribuiranje, naplatu i upotrebu individualno pripremljenih farmaceutskih proizvoda koji sadrže medicinski kanabis.¹⁰ Zakon br. 378/2007 navodi kako je priprema preparata koji sadrže kanabis dozvoljena, uz određena ograničenja kojima se definišu određene sorte kanabisa i indikacije za njihovo korišćenje, kvantitativna ograničenja (ograničenje količine koju jedan pacijent može dobiti), kao i specijalnost ljekara koji izdaje recept.¹¹

⁷ *ibid.*

⁸ *ibid.*

⁹ Zakon br. 167/1998 o supstancama koje izazivaju zavisnost http://www.mzcr.cz/Cizinci/dokumenty/act-no167/1998-coll-8933_3108_23.html (pristupljeno 26.12.2016)

¹⁰ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

¹¹ Zakon br. 378/2007 o lijekovima <http://www.sukl.eu/sukl/legislation-of-the-czech-republic> (pristupljeno 22.12.2016)

Danska

U Danskoj je svaka upotreba biljnog kanabisa, uključujući i njegovo korišćenje u medicinske svrhe, zakonom zabranjena, jer se ova biljka tretira kao ilegalna opojna supstanca. Međutim, situacija je drugačija kada su u pitanju sintetički proizvodi koji sadrže ekstrakt kanabisa, te u ovoj državi trenutno postoje dva lijeka koji sadrže aktivnu supstancu kanabisa, a čija je upotreba odobrena (*Sativex* i *Marinol*). Ovi proizvodi se mogu koristiti u sklopu liječenja multiple skleroze, kao i u radu specijalista neurologije.¹²

Estonija

Zakonodavstvo Estonije tretira kanabis kao ilegalnu opojnu supstancu čija je upotreba zabranjena, izuzev u medicinske ili naučne svrhe. Zakon o opojnim sredstvima i psihotropnim supstancama i njihovim prekursorima navodi kako je nadležni ministar zadužen za klasifikaciju ovih supstanci. Ova klasifikacija vrši se na osnovu Jedinstvene konvencije UN o opojnim supstancama iz 1961. godine, kao i Konvencije UN o psihotropnim supstancama iz 1971. godine, uzimajući u obzir stepen rizika od zloupotrebe opojnih sredstava i psihotropnih supstanci, kao i stepen zavisnosti koji prouzrokuju. Ovim konvencijama predviđa se da svaka država koja dozvoli upotrebu kanabisa u medicinske svrhe mora uspostaviti poseban kontrolni mehanizam kojim bi se onemogućila ilegalna cirkulacija medicinskog kanabisa.

U skladu s važećim estonskim zakonodavstvom, upotreba kanabisa i proizvoda na bazi THC-a (kao i ostalih supstanci svrstanih na Listu I prema trenutno važećoj klasifikaciji) u medicinske svrhe uslovljena je obrazloženim zahtjevom ljekara koji zatim mora biti odobren od strane nadležne komisije Ministarstva za socijalna pitanja. Trenutno u Estoniji ne postoji posebna dozvola za prodaju medicinskih proizvoda koji sadrže kanabis. Uvoz supstanci sa Liste I, kao i medicinskih proizvoda koji ih sadrže, mora biti prethodno odobren od strane Državne agencije za lijekove.¹³

Finska

Farmaceutski proizvodi, kao i njihova proizvodnja, uvoz, distribucija i prodaja u Finskoj regulisani su Zakonom o lijekovima (br. 395/1987), kao i Finskim dekretom o lijekovima (br. 69/2011).

Osnovni cilj Zakona o lijekovima je obezbjeđivanje i promovisanje sigurnosti medicinskih proizvoda, kao i njihove bezbjedne i ispravne upotrebe. Ovim zakonom takođe se obezbjeđuje postojanje adekvatne proizvodnje i dostupnosti medicinskih proizvoda u ovoj državi.

Finska nema posebnu pravnu regulativu koja se isključivo bavi medicinskim kanabisom. Svi medicinski proizvodi koji sadrže biljni kanabis ili sintetički dobijene kanabinoide regulisani su istim zakonima i ostalim propisima kao i drugi medicinski proizvodi. Jedan broj izolovanih ili hemijski dobijenih kanabinoida, kao i biljnih proizvoda od kanabisa takođe se nalazi na listi opojnih supstanci, tako da moraju biti ispoštovani i propisi kojima se te supstance regulišu.

Od 2012. godine na finskom tržištu postoji jedan odobreni medicinski proizvod koji sadrži ekstrakt kanabisa: oralni sprej *Sativex*, koji se prepisuje odraslima oboljelijima od multiple skleroze koji pate od mišićne spastičnosti, a ostali lijekovi im ne pomažu. Takođe, neophodno je da ovi pacijenti tokom probne terapije pokažu značajno poboljšanje kada su u pitanju navedeni simptomi. Specijalisti neurologije i doktori zapošljeni u neurološkim klinikama mogu započeti

¹² ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

¹³ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

terapiju *Sativex*-om, dok produženje terapije i obnavljanje receptata može obavljati bilo koji ljekar, pod uslovom da je terapija započeta na propisan način.

U skladu sa Zakonom o lijekovima, Finska agencija za lijekove (*Fimea*) može izdavati dozvole za upotrebu medicinskih proizvoda čije je reklamiranje zabranjeno u pojedinačnim specifičnim slučajevima. Upotreba može biti odobrena na osnovu samilosti u vanrednim slučajevima kada nijedna druga terapija nije adekvatna, ili ne postiže željene rezultate. Određenom broju pacijenata je po ovom osnovu odobrena upotreba proizvoda na bazi kanabisa koji nijesu autorizovani u Finskoj već u nekoj od drugih evropskih država, najčešće za olakšavanje bolova prouzrokovanih kancerom.¹⁴

Francuska

U Francuskoj, kanabis i njegovi ekstrakti nalaze se na listi opojnih supstanci. Ipak, Dekretom br. 2013-473 od 5. juna 2013. godine, koji se tiče farmaceutskih proizvoda, izmijenjene su odredbe sadržane u članovima 5132-5186 Kodeksa o javnom zdravlju, kojima se zabranjuje korišćenje kanabisa i njegovih derivata u farmaceutskoj proizvodnji. Na osnovu ovog dekreta, Državna agencija za bezbjednost lijekova i zdravstvenih proizvoda (ANSM) ima ovlašćenje da izdaje marketinšku dozvolu za farmaceutske proizvode koji u sebi sadrže kanabis ili njegove derivate. Pomenutim dekretom takođe se odobravaju proizvodnja, transport, uvoz, izvoz, posjedovanje, nuđenje, nabavljanje i upotreba ovih farmaceutskih proizvoda.

Prethodno je u Francuskoj bila dozvoljena upotreba tetrahidrokanabinola (THC), aktivnog sastojka kanabisa proizvedenog pod imenom *Marinol*, u terapijske svrhe. *Marinol* je bio dostupan na osnovu ljekarskog recepta, ali je njegova upotreba bila predmet strogog nadzora, u skladu s okvirom privremenog odobrenja za korišćenje. Tokom 2014. godine, na primjer, Državna agencija za bezbjednost lijekova i zdravstvenih proizvoda registrovala je 105 zahtjeva za odobrenje upotrebe ovog lijeka, dok je započeto 77 terapija, uglavnom s ciljem liječenja neuropatskih bolova.

Nakon opisane izmjene zakonodavstva u ovoj oblasti, Državna agencija za bezbjednost lijekova i zdravstvenih proizvoda je u julu 2013. godine dobila zahtjev za odobrenje novog farmaceutskog proizvoda, *Sativex*-a. U zahtjevu se navodi kako se ovaj lijek koristi za liječenje umjerene do teške spastičnosti kao posljedice multiple skleroze kod odraslih pacijenata koji nijesu adekvatno odgovorili na prethodni tretman. Marketinška dozvola za ovaj lijek izdata je 8. januara 2014. Prvo prepisivanje ovog lijeka rezervisano je za neurologe i specijaliste bolničke rehabilitacije. S obzirom na to da je riječ o supstanci s opojnim dejstvom, validnost receptata ograničena je na 28 dana. Ukoliko pacijent želi da obnovi recept u periodu između bolničkih pregleda, to može učiniti kod ljekara opšte prakse, dok lijek prepisan na taj način može kupiti u apotekama.¹⁵

Grčka

Upotreba kanabisa u Grčkoj je u potpunosti zabranjena. Kanabis i njegovi derivati smatraju se ilegalnim drogama. Od ove klasifikacije izuzeti su jedino svježiji proizvodi posebne sorte kanabisa (*Cannabis Sativa L*), odnosno industrijske konoplje, koja ima znatno niži nivo psihoaktivne supstance THC (do 0,2%), u skladu sa zakonodavstvom Evropske unije. Zajedničkom ministarskom odlukom ministra ruralnog razvoja i ishrane, i ministra pravde, transparentnosti i

¹⁴ *ibid.*

¹⁵ *ibid.*

ljudskih prava, definisani su uslovi za uzgoj pomenute sorte kanabisa, kao i nadzorni i kontrolni mehanizmi u vezi s tim procesom.¹⁶

Holandija

U Holandiji je legalna upotreba kanabisa u medicinske svrhe. Iako ne postoji posebna pravna regulativa kojom se konkretno uređuje upotreba ove supstance, članom 4 Opijumskog zakona navodi se kako se kontrolisane supstance navedene u njegovim aneksima (uključujući kanabis) mogu izdavati na recept u apotekama, u skladu sa zakonom predviđenim uslovima.¹⁷

Hrvatska

U Hrvatskoj je legalizovana upotreba kanabisa i njegovih proizvoda u medicinske svrhe. Pravilnik o mjerilima za razvrstavanje lijekova te o propisivanju i izdavanju lijekova na recept („Narodne novine“ br. 86/2013, 90/2013, 102/2014 i 107/2015) koji je stupio na snagu u septembru 2015. godine, legalizovao je upotrebu medicinskih proizvoda na bazi kanabisa, kao i povezanih farmaceutskih smješa.

Ovim Pravilnikom propisuje se da medicinski proizvodi koji sadrže tetrahidrokanabinol (THC) mogu biti prepisani od strane ljekara opšte prakse, na preporuku specijaliste neurologije, interne onkologije ili onkološke radioterapije, infektologije ili neuropedijatrije, i to za liječenje sljedećih stanja: multiple skleroze, kancera, nekih oblika epilepsije i AIDS-a.¹⁸

Italija

U Italiji, upotreba kanabisa dozvoljena je u terapijske svrhe, ali je s druge strane italijanskim zakonodavstvom, odnosno Zakonom o narkoticima (br. 309/1990), zabranjeno uzgajanje biljaka koje sadrže psihoaktivne sastojke. Kao izuzeci tretiraju se biljke namijenjene u naučne, eksperimentalne ili obrazovne svrhe. U tim slučajevima, lica koja su odgovorna za uzgajanje biljaka (ovo pravo ograničeno je na univerzitete i javne laboratorije za institucionalno istraživanje) moraju prethodno dobiti posebnu dozvolu koju izdaje ministar zdravlja. Gorepomenutim zakonom, odnosno njegovim članom 27, ustanovljena je procedura za autorizaciju uzgajanja kanabisa. Vojska vrši periodične preglede kako bi se osiguralo poštovanje predviđenih uslova, kao i postojanje garancija predviđenih postupkom autorizacije.

Na osnovu dogovora od 18. septembra 2014. godine, Ministarstvo zdravlja i Ministarstvo odbrane pokrenuli su pilot projekat domaće proizvodnje supstanci i biljnih preparata od kanabisa, koju vrši Hemijska farmaceutska vojna fabrika (SCFM) u Firenci, koja obezbjeđuje pouzdanost i bezbjednost procesa. Svrha ovog projekta je obezbjeđivanje jednakog pristupa ovim preparatima za sve pacijente širom zemlje, izbjegavanje neautorizovanih, falsifikovanih ili ilegalnih proizvoda, kao i obezbjeđivanje pravednih cijena proizvoda.

U skladu sa zakonodavstvom EU, farmeri mogu uzgajati konoplju isključivo u svrhe proizvodnje vlakana, kao i u druge indistrijske svrhe, izuzimajući farmaceutske, uz korišćenje sertifikovanog sjemena, na osnovu pravne regulative koja se odnosi na takvu proizvodnju, u skladu s pravilima koja ustanovljava Ministarstvo hrane, poljoprivrede i šumarstva.¹⁹

¹⁶ *ibid.*

¹⁷ *ibid.*

¹⁸ *ibid.*

¹⁹ ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

Irska

Upotreba kanabisa u Irskoj je zakonom zabranjena. Ipak, postoji ograničen broj izuzetaka od ovog pravila: njegova upotreba je dozvoljena u svrhe istraživanja, kao i u sklopu medicinskih proizvoda za ljudsku upotrebu kojima je odobrena marketinška dozvola, a koji se koriste u vidu tečnog rastvora koji se upotrebljava kao oralni sprej. Jedini takav proizvod koji trenutno ima licencu irskog Regulatornog tijela za zdravstvene proizvode (*Health Products Regulatory Authority - HPRA*) je sprej *Sativex*.

Zakon o zloupotrebi narkotika iz 1977. godine navodi kako se određena supstanca proglašava „kontrolisanim lijekom“ uredbom Vlade. Jedna od takvih kontrolisanih supstanci je i kanabis, što znači da je njegovo posjedovanje u Irskoj ilegalno. Ipak, isti zakon navodi kako ministar zdravlja može dozvoliti posjedovanje takvih supstanci određenim osobama ili grupama ljudi, pod određenim uslovima. Kako bi se spriječila eventualna zloupotreba, ministar zdravlja može odobriti izdavanje kontrolisanih supstanci na recept od strane registrovanih ljekara, zubara ili veterinarskih hirurga. Ipak, član 13 Zakona o zloupotrebi narkotika navodi sljedeće:

Ukoliko je, u slučaju kontrolisanih lijekova, ministar (zdravlja) mišljenja da je u javnom interesu:

- 1) da proizvodnja, priprema, prodaja, nabavka, distribucija i posjedovanje određene supstance budu u potpunosti ilegalni, ili ilegalni osim u svrhe istraživanja ili u druge svrhe definisane uredbom, ili
- 2) da bude nezakonito da osoba koja je ljekar, zubar, veterinar ili farmaceut ima u svom posjedu, izuzev na osnovu posebne dozvole nadležnog ministra.

Ministar može odrediti na koje se supstance ovaj propis primjenjuje, te shodno tome ukinuti postojeće izuzetke u pogledu posjedovanja i profesionalne upotrebe supstanci. Kanabis je prema irskom zakonodavstvu jedna od tih kontrolisanih supstanci, te podliježe strožim restriktivnim mjerama. Bilo kakva upotreba kanabisa ilegalna je, izuzev u sljedećim slučajevima:

- istraživanja, forenzičke analize ili korišćenja kao sirovine u industrijskoj proizvodnji;
- uzgajanja određenih sorti konoplje, u skladu s regulativom Evropske unije;
- kada ljakar ili farmaceut posjeduje posebnu dozvolu izdatu od strane ministra zdravlja;
- upotrebe posebnih formi kanabisa u skladu s Pravilnikom o zloupotrebi droga iz 1988. godine.

Pomenuti Pravilnik navodi kako je dozvoljena upotreba kanabisa u sklopu odobrenih medicinskih proizvoda koji sadrže tačni ekstrakt kanabisa, imaju određeni sastav i izgled, i kao takvi mogu biti prepisani, skladišteni i posjedovani za liječenje pacijenata.²⁰

Kipar

Na Kipru, Zakon o opojnim drogama i psihotropnim supstancama definiše kontrolisane supstance i kategoriše ih prema njihovim osobinama. Ovaj zakon takođe sadrži stroge odredbe koje se tiču uvoza, izvoza, proizvodnje, posjedovanja i upotrebe ovih supstanci, te definiše s tim povezane prekršaje i pripadajuće kazne. U skladu sa gore navedenim zakonom, zabranjen je svaki oblik

²⁰ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

proizvodnje, posjedovanja i upotrebe kanabisa, uključujući i njegovu upotrebu u medicinske svrhe.²¹

Međutim, u kiparskom Parlamentu nedavno je podnesen predlog zakona kojim bi se omogućilo korišćenje kanabisa u medicinske svrhe. Ovaj predlog zakona trenutno je predmet rasprave nadležnog odbora zaduženog za zdravstvo. Takođe, nadležni ministar posjeduje diskreciono pravo da u određenim slučajevima odobri uvoz medicinskog kanabisa pacijentima koji boluju od kancera.²²

Letonija

Upotreba kanabisa u medicinske svrhe u Letoniji je definisana Zakonom o procedurama legalne trgovine opojnim i psihotropnim supstancama i farmaceutskim proizvodima, koji sadrži listu zabranjenih biljaka, supstanci i farmaceutskih proizvoda. Ovim zakonom zabranjuju se uzgoj, proizvodnja, priprema, uvoz, izvoz, distribucija, reklamiranje, transport, skladištenje, nabavljanje, korišćenje i tranzit pomenutih biljaka, supstanci i proizvoda.

Letonsko zakonodavstvo različito tretira dvije podvrste kanabisa. Kada je u pitanju *cannabis indica*, njegova sadnja je ilegalna na teritoriji ove države. Što se tiče vrste *cannabis sativa*, njegov uzgoj je dozvoljen za potrebe prikupljanja vlakana i sjemena, kao i u hortikulture svrhe. Sadnice ove biljke moraju biti na otvorenom (zabranjena je njihova proizvodnja u zatvorenim prostorima i staklenicima). Uništavanje nezakonitih sadnica kanabisa smatra se dužnošću vlasnika zemljišta na kom se nalaze.

U slučajevima kada su biljke, supstance i farmaceutski proizvodi tretirani ovim zakonom potrebni za medicinska i veterinarska naučna istraživanja, za određivanje njihovih fizičkih i hemijskih svojstava ili u edukativne svrhe, Državna agencija za lijekove može izdati fizičkim licima dozvolu za uzgoj takvih biljaka, odnosno nabavljanje supstanci i medicinskih proizvoda. Procedure izdavanja, suspendovanja i poništenja dozvole, kao i uslovi za njeno dobijanje, definisani su odlukom Vlade.

S obzirom na to da letonski registar farmaceutskih proizvoda ne sadrži lijekove koji sadrže kanabis, cijene liječenja takvim lijekovima i medicinskim kanabisom nijesu pokrivena zakonskim zdravstvenim osiguranjem.²³

Litvanija

Upotreba kanabisa, kao i medicinskih proizvoda koji sadrže ovu biljku, zabranjena je u Litvaniji. Biljka kanabisa, ulje i smola koji se dobijaju njenom preradom, kao i ekstrakti i tinkture kanabisa, nalaze se na listi kontrolisanih biljaka, narkotika i psihotropnih supstanci. Upotreba supstanci sa ove liste u medicinske svrhe izričito je zabranjena Zakonom o kontroli narkotika i psihotropnih supstanci. Listu sačinjava Ministarstvo zdravlja, na osnovu Jedinствене konvencije UN o opojnim supstancama iz 1961. godine. Pomenutim zakonom zabranjeno je svako nabavljanje, držanje, prenošenje, prerađivanje, proizvodnja, uvoz, izvoz i korišćenje u naučne svrhe bilo koje supstance sa liste, bez prethodno dobijene dozvole u sklopu stroge procedure ustanovljene od strane litvanske Vlade. Takođe je zabranjeno uzgajanje biljaka kanabisa, maka i koke na teritoriji

²¹ ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

²² ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

²³ ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

Litvanije. Veoma male količine delta-9-tetrahidrokanabinola koriste se u laboratorijskim kriminalističkim istraživanjima, za potrebe otkrivanja kanabinoidnih supstanci.²⁴

Luksemburg

Upotreba kanabisa u Luksemburgu u načelu je zabranjena, odnosno ilegalna. Međutim, ovo pitanje nedavno je pokrenuto u Parlamentu, kada je dio poslanika postavio pitanje ministru zdravlja i ministru pravde u vezi sa dekriminalizacijom upotrebe kanabisa u medicinske svrhe. Posljednje poslaničko pitanje u vezi s ovom temom postavljeno je u julu 2014. godine s ciljem utvrđivanja stava Vlade Luksemburga prema ovom pitanju.

Parlament mladih (*JugendParlament*)²⁵ usvojio je 22. jula 2014. godine rezoluciju kojom se poziva na legalizaciju upotrebe kanabisa, između ostalog i u medicinske svrhe. Javna peticija (br. 481 – Legalizacija kanabisa u medicinske svrhe) upućena je 4. juna 2015. godine Parlamentu na razmatranje, ali još uvijek nije dostigla 4.500 potpisa neophodnih za započinjanje javne rasprave sa članovima nadležnog parlamentarnog odbora²⁶.

Mađarska

Krivični zakonik Mađarske (tačnije njegovi članovi 176-180) zabranjuje svaku upotrebu opojnih supstanci, uključujući kanabis. Nadležno ministarstvo navodi kako je upotreba kanabisa teoretski moguća u budućnosti kada je liječenje određenih bolesti u pitanju. Iz tog razloga, u Mađarskoj je upotreba kanabisa u medicinske svrhe trenutno u procesu razmatranja. Sve veći broj ljekara i organizacija podržava legalizaciju kanabisa u medicinske svrhe, iako još uvijek ne postoji konsenzus o tom pitanju, s obzirom na to da su mišljenja o ovom pitanju još uvijek podijeljena. Prema informacijama kojima raspolaže Nacionalni institut za farmaciju i ishranu, trenutno ne postoje zahtjevi za uvoz medicinskih proizvoda koji sadrže kanabinoide.²⁷

Njemačka

Upotreba kanabisa i kanabinoida u medicinske svrhe dozvoljena je u Njemačkoj pod određenim uslovima, i predmet je detaljne kontrole. Uslovi pod kojima se kanabis i kanabinoidi u ovoj zemlji mogu koristiti u terapijske svrhe definisani su zakonima kojima se regulišu opojne supstance i farmaceutski proizvodi. Zakon o narkoticima u svojim aneksima sadrži listu supstanci i smješa koje njemačko zakonodavstvo tretira kao opojne supstance, odnosno narkotike.

Aneksi I, II i III Zakona o narkoticima sadrže supstance koje taj akt tretira, kategorisane po tome da li je moguće njihovo reklamiranje i izdavanje na recept. Podjela je izvršena na supstance koje nije moguće reklamirati niti izdavati na recept (Aneks I), supstance koje je moguće reklamirati, ali nije moguće izdavati na recept (Aneks II), i supstance koje je moguće reklamirati i izdavati na osnovu recepta (Aneks III).

²⁴ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

²⁵ Parlament mladih Luksemburga predstavlja platformu koja omogućava građanima Luksemburga između 14 i 24 godine da međusobno raspravljaju o temama koje ih tiču ili ih interesuju.

²⁶ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

²⁷ *ibid.*

Savezna Vlada je 25. Uredbom o izmjenama Zakona o narkoticima 2011. godine izmijenila opis kanabisa u navedenim aneksima, kako bi se omogućio svaki oblik razvoja i odobravanja gotovih medicinskih proizvoda na bazi ove biljke, kao i njihovo prepisivanje pacijentima. Ova odredba omogućila je proizvodnju medicinskih proizvoda koji sadrže kanabis na teritoriji Njemačke, kao i njihovo prepisivanje od strane ljekara nakon obavljenih kliničkih testiranja i dobijenog odobrenja. Od stupanja ove uredbe na snagu 2011. godine, samo jedan proizvod koji sadrži kanabis je odobren: sprej *Sativex* s ekstraktom kanabisa za liječenje simptoma multiple skleroze, koji je odobren 1. jula 2011. godine. Prepisivanje ovog lijeka podliježe strogim ograničenjima Zakona o narkoticima, koja se odnose i na druge supstance tretirane tim zakonom koje je moguće dobiti na recept. Zakon predviđa da narkotici mogu biti prepisani jedino ako ljekar odluči da je njihova upotreba dopuštena i neophodna u skladu s opšteprihvaćenim pravilima medicinske nauke.

Gotovi farmaceutski proizvodi koji sadrže kanabis ili kanabinoide, a koji su prethodno odobreni u nekoj drugoj državi, mogu se uvoziti u Njemačku i izdavati pacijentima u malim količinama od strane apoteka. Aktivni sastojak kanabisa, dronabinol, uključen je u Aneks III Zakona o narkoticima uredbom Vlade od 1998. godine, kao supstanca koju je moguće reklamirati i izdavati na osnovu recepta. Farmaceutski proizvod *Marinol*, koji je odobren u Sjedinjenim Američkim Državama i nekim neevropskim državama za liječenje dviju indikacija (nedostatak apetita i gubitak težine kod pacijenata sa AIDS-om i povraćanje kod pacijenata s kancerom koji se liječe hemoterapijom) zasnovan je na dronabinolu. U ovom slučaju smatra se da je efikasnost medicinskog proizvoda dokazana u državi porijekla, a kako u Njemačkoj ne postoji adekvatan zamjenski lijek za navedene indikacije, prepisivanje ovakvih lijekova i njihov uvoz mogući su u skladu s odredbama Zakona o narkoticima. Isti propisi primjenjuju se i na farmaceutski proizvod *Nabilone*, koji je npr. odobren u Ujedinjenom Kraljevstvu od 2009. godine za liječenje pacijenata koji pate od anoreksije, kaheksije, AIDS-a i pacijenata s kancerom koji primaju citostatike ili radioterapiju. Aktivni sastojak kanabisa nabilon, koji je osnovni sastojak ovog lijeka, uključen je u Aneks III Zakona o narkoticima 1984. godine.

Aktivni sastojci kanabisa, dronabinol i nabilon, dakle, mogu biti reklamirani i prepisivani pacijentima, mogu biti nabavljani od strane apoteka, između ostalog i za pripremu posebnih farmaceutskih smješa, te se mogu izdavati na osnovu posebnog formulara i ljekarskog recepta. Ipak, nije dozvoljeno praviti farmaceutske smješe od samog kanabisa, s obzirom na to da sama biljka nije navedena u Aneksu III, već samo njeni aktivni sastojci kao gotovi proizvodi.

U slučajevima kada terapija standarnim medicinskim sredstvima nije moguća, ozbiljno bolesni pacijenti mogu podnijeti prijavu Saveznom institutu za lijekove i medicinska sredstva za dobijanje posebne dozvole predviđene Zakonom o narkoticima, kojim bi im se omogućila nabavka samog kanabisa ili njegovog ekstrakta za korišćenje u sklopu samoterapije pod nadzorom ljekara. Medicinski kanabis apoteke mogu nabaviti od licenciranih prodavaca iz Holandije, i smiju ga izdavati isključivo pacijentima koje imaju pomenutu posebnu dozvolu. U skladu sa zakonom, Savezni institut za lijekove i medicinska sredstva može izdati posebnu dozvolu za kupovinu standardizovanog ekstrakta kanabisa ili standardizovanih cvjetova ove biljke iz apoteke u medicinske svrhe, ukoliko je to u „javnom interesu“. U vezi s ovom definicijom, Savezni administrativni sud je naveo kako je tretman ozbiljno oboljelih pacijenata kanabisom u javnom

interesu ako omogućava izlječenje ili olakšava simptome bolesti, a ne postoji efikasan medicinski proizvod s istim efektom koji je odobren i finansijski dostupan pacijentu.²⁸

Poljska

U Poljskoj, u skladu sa Zakonom o borbi protiv zavisnosti od droge, usvojenim 29. jula 2005. godine, narkotici su sortirani u četiri grupe prema stepenu rizika od izazivanja zavisnosti putem korišćenja u medicinske ili druge svrhe. Kanabis pripada dvijema grupama: grupi I-N (supstance koje izazivaju zavisnost, predstavljaju ozbiljan rizik od zloupotrebe i zahtijevaju strogu kontrolu) i grupi IV-N (najopasnije supstance, već navedene u grupi I-N, koje su posebno štetne i imaju izuzetno ograničenu medicinsku i terapijsku vrijednost i predmet su veoma stroge kontrole).

Poljsko zakonodavstvo tretira kanabis kao supstancu koja:

- može biti korišćena isključivo u medicinske, industrijske i istraživačke svrhe;
- može biti korišćena isključivo za sprovođenje istraživanja i obezbjeđivanje medicinskog tretmana životinja.

U Poljskoj, marketinška dozvola za farmaceutske proizvode (uključujući proizvode koji sadrže kanabis) regulisana je Zakonom o farmaceutskom pravu od 6. septembra 2001. Trenutno postoji samo jedan farmaceutski proizvod koji sadrži kanabis sa marketinškom dozvolom: *Sativex*, koji je odobren u Poljskoj u skladu sa Evropskom procedurom o međusobnom priznanju.²⁹

Portugal

U Portugalu, kanabis je Zakonom o lijekovima (br. 15/93) definisan kao opojna supstanca, te je njegova prodaja u ovoj zemlji zabranjena. Ne postoji posebna pravna regulativa kada je u pitanju medicinska upotreba ove biljke, ali član 15 ovog zakona navodi kako ljekari imaju pravo da prepisuju inače zabranjene supstance, uključujući tu i ekstrakt kanabisa. Ipak, ovim se članom detaljnije ne regulišu posebni uslovi, niti drugi kriterijumi za ovu upotrebu.

U decembru 2003. godine, predložen je nacrt zakona (br. 392/IX) s ciljem ustanovljavanja opšte dozvole za medicinske recepte za upotrebu kanabisa u slučajevima ozbiljnih, hroničnih i fatalnih bolesti, ali je nacrt odbijen od strane Parlamenta, i od tada nije raspravljano o ovoj temi.³⁰

Rumunija

Upotreba kanabisa u medicinske svrhe legalna je u Rumuniji. U ovoj zemlji ta tematika je regulisana Zakonom br. 339/2005, kojim se propisuje pravni tretman biljaka, opojnih supstanci i psihotropnih supstanci i smješa. Zakonodavstvo kojim se regulišu ova oblast mijenjano je nekoliko puta od 2005. godine.

Glava VII Zakona br. 339/2005 regulišu medicinsku upotrebu i distribuciju opojnih sredstava i psihotropnih supstanci i smješa. Članom 37 Zakona navodi se kako ove supstance mogu biti korišćene u medicinske svrhe isključivo na osnovu ljekarskog recepta, u skladu s metodološkim pravilima za primjenu ovog zakona. Ove supstance i smješe mogu biti prepisane na posebnim formularima, ili u registrima ljekarskih recepata namijenjenim isključivo njima, kao i u sanitarnim

²⁸ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

²⁹ ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

³⁰ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

jedinicama za medicinu i veterinu, u skladu sa uslovima koje diktiraju metodološka pravila za primjenu ovog zakona.

Član 38 istog zakona navodi sljedeće:

1) Biljke i supstance navedene u Aneksu mogu biti prepisane pacijentima u skladu sa članom 37, isključivo u vidu industrijskih ili farmaceutskih preparata, od strane licenciranih ljekara ili veterinarara, u skladu s metodološkim pravilima primjene ovog zakona.

2) Pacijenti koji koriste terapiju lijekovima koji sadrže opojna sredstva ili psihotropne supstance navedene u Aneksu, mogu posjedovati određenu količinu tih supstanci, isključivo na osnovu ljekarskog recepta.

3) Neiskorišćeni lijekovi koji sadrže opojna sredstva ili psihotropne supstance, izdati na osnovu recepta, biće uništeni u skladu s procedurama navedenim u metodološkim pravilima za primjenu ovog zakona.³¹

Slovačka

U skladu sa Zakonom 139/1998 o narkoticima, uzgajanje kanabisa u Slovačkoj je zabranjeno. Izuzeci od ove zabrane uključuju uzgoj ove biljke u industrijske svrhe, ili za potrebe istraživanja. Uzgoj kanabisa u industrijske svrhe moguć je uz odobrenje Ministarstva zdravlja, koje je validno godinu dana od datuma izdavanja. Prerada sjemena kanabisa sa posebne liste takođe je moguća uz prethodno dobijeno odobrenje Ministarstva zdravlja.

U slovačkom zakonodavstvu ne postoji akt koji se konkretno bavi regulisanjem medicinske upotrebe kanabisa. Što se tiče konkretnih medicinskih proizvoda, jedini takav proizvod čija je prodaja trenutno odobrena u ovoj zemlji jeste oralni sprej *Sativex*.³²

Slovenija

Nakon dugotrajne kampanje civilnog društva i zainteresovane javnosti, nacrt Zakona o kanabisu, podnesen od strane Kanabis kluba Slovenije i podržan sa 5.000 potpisa građana, bio je predmet rasprave parlamentarnog Odbora za zdravstvo na sjednici održanoj 19. februara 2014. Iako predlog zakona nije dobio potrebnu većinu, nadležni odbor usvojio je odluku kojom se zahtijeva od Ministarstva zdravlja da reguliše ovo pitanje, naročito nakon što su medicinski eksperti izrazili podršku korišćenju aktivnih sastojaka kanabisa za liječenje simptoma određenih bolesti.

Na osnovu odluke Odbora, Vlada Slovenije je na svojoj 63. sjednici, održanoj 23. juna 2014. usvojila odluku o regulisanju upotrebe kanabisa u medicinske svrhe u okviru Dekreta o klasifikaciji ilegalnih narkotika, čime se dozvoljava upotreba medicinskih proizvoda na bazi kanabisa u ovoj državi. Vlada je revidirala Dekret o klasifikaciji ilegalnih narkotika, uzimajući u obzir veći broj novih psihoaktivnih supstanci identifikovanih u EU i Sloveniji, ali je novi tekst kritikovan kao komplikovan i netransparentan u praksi.

Kanabis, sa izuzetkom industrijskog kanabisa (konoplje) je i dalje klasifikovan kao ilegalna supstanca, dok se registrovani medicinski proizvodi na bazi kanabisa mogu prepisivati pacijentima s ciljem liječenja bolesti ili olakšavanja simptoma određenih bolesti i zdravstvenih stanja. Trenutno je u opticaju nekoliko farmaceutskih proizvoda, namijenjenih sprečavanju

³¹ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

³² *ibid.*

mučnine, umanjenju bolova i stimulisanju apetita kod pacijenata s kancerom, smanjenju mišićnih grčeva i olašanja neuropatskih bolova kod pacijenata s multiplom sklerozom, kao i stimulisanju apetita kod pacijenata oboljelih od AIDS-a. Prirodni i sintetički kanabinoidi dostupni su kao farmaceutski proizvodi u vidu pilula, kapsula, kapi i sprejeva.

Dakle, kanabinoidi su u Sloveniji dostupni kao lijekovi na recept. Ipak, s druge strane, postojećim zakonodavstvom zabranjuju se uzgajanje, posjed, prerada i prodaja kanabisa sa sadržajem THC-a od preko 0,2%. Ljekarima nije dozvoljeno prepisivanje biljnog kanabisa, hašiša ili hašišovog ulja, iz razloga što nijesu registrovani kao medicinski proizvodi. Istovremeno, ove supstance nalaze se na listi zabranjenih narkotika, što znači da je zabranjena njihova proizvodnja, prodaja, kao i omogućavanje njihovog uživanja. Posjedovanje za ličnu upotrebu tretira se kao prekršaj, i kažnjava se novčano.³³

Španija

Špansko zakonodavstvo ne pravi razliku između terapijske, odnosno medicinske upotrebe kanabisa, i njegovog korišćenja u rekreativne svrhe. Krivični zakonik zabranjuje prodaju kanabisa, ali je dozvoljeno njegovo konzumiranje. Takođe, dozvoljeni su uzgoj i konzumacija kanabisa u privatnom prostoru.

Ovakav zakonodavni tretman omogućio je istraživanja o upotrebi kanabisa u medicini, kao i osnivanje grupa koje podržavaju njegovu upotrebu u toj oblasti. Ipak, još uvijek ne postoji poseban zakonodavni akt kojim se reguliše medicinska upotreba kanabisa.³⁴

Švedska

Trenutno u Švedskoj postoji samo jedan odobreni farmaceutski proizvod koji sadže kanabinoidne supstance – *Sativex*. Ne postoji pravni akt koji posebno reguliše upotrebu kanabisa u medicinske svrhe. *Sativex* je odobren na osnovu pravnog okvira EU za zajedničku procjenu farmaceutskih proizvoda. Jedina indikacija za koju je odobrena upotreba ovog lijeka su mišićni grčevi kod pacijenata oboljelih od multiple skleroze. Ipak, moguća je i njegoa „nezvanična“ upotreba za liječenje nekih vrsta neuroloških bolova. *Sativex* je moguće kupiti isključivo na osnovu recepta.

Upotreba i posjedovanje ilegalnih droga (u koje spada kanabis) su krivična djela u skladu s važećim švedskim zakonodavstvom. Agencija za medicinske proizvode kontroliše i nadgleda upotrebu medicinskih, kozmetičkih, higijenskih i medicinsko-tehničkih proizvoda. U njoj nadležnosti je i odobravanje novih medicinskih proizvoda. Nadležnost Agencije da usvaja regulativu u ovoj oblasti zasnovana je prvenstveno na Zakonu o medicinskim proizvodima i Uredbi o medicinskim proizvodima.³⁵

Ujedinjeno Kraljevstvo

Upotreba biljnog kanabisa u medicinske svrhe nije legalna u Ujedinjenom Kraljevstvu. U skladu sa Zakonom o zloupotrebi lijekova od 1971. godine, kanabis je klasifikovan kao supstanca B klase. Ovim zakonom zabranjuju se posjedovanje, proizvodnja, prodaja, uvoz i izvoz ilegalnih supstanci.

³³ *ibid.*

³⁴ *ibid.*

³⁵ *ibid.*

Sativex, lijek na bazi ekstrakta kanabisa ima potrebnu dozvolu i njegovo korišćenje je legalno u Ujedinjenom Kraljevstvu, isključivo na osnovu ljekarskog recepta.³⁶

³⁶ ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14. 1. 2016.

IZVORI INFORMACIJA

Borgelt, Laura *et al.* The Pharmacologic and Clinical Effects of Medical Cannabis. *Pharmacotherapy* 33(2): 195-209. <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1002/phar.1187/full> (pristupljeno 22.12.2016)

ECPRD zahtjev br. 2710, *Medicinska upotreba kanabisa*, 10.12.2014.

ECPRD zahtjev br. 3026, *Legalna upotreba kanabisa (marihuane) u medicinske svrhe*, 14.1.2016.

Grant, Igor *et al.* Medical Marijuana: Clearing Away the Smoke. *The Open Neurology Journal* 6 (2012): 18–25. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3358713/> (pristupljeno 26.12.2016)

Svjetski izvještaj UNODC o drogama za 2016. godinu, https://www.unodc.org/doc/wdr2016/WORLD_DRUG_REPORT_2016_web.pdf (pristupljeno 13.12.2016)

Zakon br. 167/1998 o supstancama koje izazivaju zavisnost http://www.mzcr.cz/Cizinci/dokumenty/act-no167/1998-coll-8933_3108_23.html (pristupljeno 26.12.2016)